

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد همه سر به سر تن به کشتن دهیم
بدین بوم و بر زنده یک تن مباد از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: پیه اسکوبار
برگردان از: حمید محوی
۱۶ جولای ۲۰۲۰

معاهده ایران و چین روی محور جاده ابریشم جدید

مرکز پژوهش‌های جهانی سازی، ۱۲ جولای ۲۰۲۰

Asia Times 10 juillet 2020

چین ۴۰۰ میلیارد دلار در زمینه انرژی و زیربنای ایرانی سرمایه‌گذاری خواهد کرد، ولی هیچ موردی در این پیمان ستراتیژیک حضور گروه‌های نظامی چینی و یا واگذاری جزیره به چین را مجاز نمی‌دارد. دو «تهدید ستراتیژیک» برای ایالات متحده بیش از پیش در چارچوب جاده ابریشم جدید نزدیک می‌شود، جذب اقتصادی قرن ۲۱ در اوراسیا به عنوان طرح اصلی. دولت سایه از بابت خشنود نخواهد بود. سخنگوی وزارت امور خارجه ایران عباس موسوی مجموع شایع پراکنی‌های جاری پیرامون همکاری ستراتیژیک بین ایران و چین در ببحوه تحولات حاضر را «دروغ پردازی» ارزیابی کرد («گرچه نقشه راه خیلی شفاف مطرح شده»). همین موضع‌گیری از سوی رئیس دفتر رئیس جمهور روحانی، محمود واعظی نیز مطرح شد و اعلام کرد که: «خط تبلیغاتی مخربی علیه گسترش مناسبات ایران با همسایگانش و به ویژه همکاری با چین و روسیه از خارج متوجه ایران شده است».

واعظی اضافه می‌کند که: «این نقشه راه که در آن جاده ای برای گسترش مناسبات بین دولتها و بخش‌های خصوصی به امضاء رسیده، بسیاری از کشورها آن را امضاء خواهند کرد».

موسوی و واعظی تا حدود بسیار زیادی به گزارش هیجان انگیزی اشاره می کردند که هیچ چیزی به آنچه پیش از این درباره همکاری ستراتیژیک می دانستیم اضافه نمی کرد بلکه همان گونه که می توانستیم انتظار داشته باشیم مجدانه روی موضوع مربوط به اتحاد نظامی اعلام خطر می کرد.

همکاری ستراتیژیک ایران و چین رسماً در سال ۲۰۱۶ با سفر رئیس جمهور چین شی جین پینگ به تهران تعیین شد. در اینجا می توانید به خطوط اصلی رهنمودها مراجعه کنید^۱.

بین ۲۰ ماده، به ویژه دو ماده در این توافق از اهمیت خاصی برخوردار است. ماده ۷ بُرد همکاری را در چارچوب چشم انداز جاده ابریشم جدید و در ادغام اورآسیا تعریف می کند: طرف ایرانی از ابتکار چین استقبال به عمل می آورد «کمربند اقتصادی جاده ابریشم» و «راه ابریشم بحری قرن ۲۱». «طرفین با تکیه به مزیت‌های خود و با استفاده از فرصتی که امضای اسنادی از جمله «یادداشت تفاهم بین دولت ایران و چین درخصوص ایجاد مشترک کمربند اقتصادی جاده ابریشم و راه ابریشم بحری قرن ۲۱» و «یادداشت تفاهم جهت همکاری‌های ظرفیت صنعتی، معدنی و سرمایه گذاری ایران و چین» فراهم آورده است. همکاری و سرمایه گذاری متقابل در حوزه های مختلف نظیر، حمل و نقل، راه آهن، بنادر، انرژی، صنایع تجارت و خدمات را گسترش خواهند داد».

و ماده ۱۰ که «طرف چینی از مشارکت ایران به عنوان کشور «عضو مؤسس» در بانک سرمایه گذاری زیرساخت آسیا تقدیر می نماید. دو طرف مایلند همکاری خود در زمینه های مربوطه را تقویت نموده و به طور مشترک برای پیشرفت و شکوفائی منطقه آسیا تلاش نمایند».

کدام پیمان نامه ؟

قلب همکاری ستراتیژیک ایران و چین، که دست کم از سال گذشته دیگر جزء اسرار نیست، به ۴۰۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری چینی در عرصه های انرژی و زیر ساخت‌های ایرانی برای ۲۵ سال آینده بستگی دارد. موضوع بر سر تضمین منافع بنیادی و ملی چین است: یعنی تأمین دائمی نفت و گاز با دور زدن گلوگاه خطرناک تنگه مالاکا^۲، تضمین با تخفیف میانگین ۱۸٪، و پرداخت با یوان در سبد ارزی با دور زدن دلار امریکائی.

^۱ <https://www.isna.ir/news/94110301127/>

^۲ مترجم: از تنگه ستراتیژیک مالاکا به عنوان یکی از ستراتیژیک ترین مناطق جهان نام برده می شود، تنگه ای که امریکا جهت فشار بر چین به گونه ای روز افزون حضور خود در حوالی این تنگه را افزایش داده است. سازمان اطلاعات انرژی امریکا در گزارشی که اخیراً منتشر نموده است به بررسی ۷ گلوگاه اصلی انتقال بحری نفت در جهان پرداخته و آورده است که بسته شدن هر یک از این ۷ گلوگاه نفتی بنا بر دلایل سیاسی، نشأت نفتی و یا حمله تروریستی می تواند بازار جهانی نفت را ملتهب ساخته، قیمت نفت را به شدت افزایش دهد و هزاران مایل بر مسیرهای بحری انتقال نفت می افزاید. بر اساس گزارش فوق گلوگاه ستراتیژیک مالاکا پس از هرمز در جایگاه دومین محل عبور مهم خطوط انرژی نفت قرار گرفته است. گلوگاه ستراتیژیک مالاکا محل عبور ۸۵ درصد از انرژی روزانه مورد نیاز چین می باشد. تنگه مالاکا کوتاهترین مسیر بحری بین خاورمیانه و بازار رو به رشد آسیاست. این تنگه بین اندونزی، مالزی و سنگاپور قرار گرفته اقیانوس هند را به بحیره جنوب چین و اقیانوس آرام متصل می کند. این تنگه کوتاه ترین مسیر بحری میان تولید کنندگان نفت در خاورمیانه و مصرف کنندگان نفت در شرق آسیاست.

تنگه مالاکا قیفی شکل است و مساحتی پیرامون ۶۵ هزار کیلومتر مربع را در می گیرد. این تنگه ۸۰۰ کیلومتر طول و بین ۵۰ تا ۳۲۰ کیلومتر عرض دارد که باریک ترین قسمت آن در جنوب تنگه واقع شده و به سمت شمال عریض تر می شود. همچنین از نظر عمق شناسی نیز این تنگه در بخش های جنوبی خود به قدرت بیش از ۳۷ متر عمق داشته و این عدد معمولاً در حدود ۲۷ متر اندازه گیری می شود، اما به سوی شمال غربی بر ژرفای تنگه مالاکا افزوده شده و در محل تلاقی آن با حوزه آبریز دریای آندامان به ۲۰۰ متر نیز می رسد.

علاوه بر این بیجینگ تقریباً ۲۲۸ میلیارد دلار در زیر ساختهای ایرانی طی ۲۵ سال و به ویژه برای سال ۲۰۲۵ سرمایه گذاری خواهد کرد، اینجاست که بانک سرمایه گذاری زیرساخت آسیا مداخله می کند. از ساخت کارخانه تا بازسازی مدرن صنعت انرژی به عنوان امر ضروری، و به همین گونه تا ساخت راه آهن برقی به طول ۹۰۰ کیلومتر بین تهران و مشهد.

تهران، قم و اصفهان نیز با قطار با سرعت بالا^۳ به یکدیگر متصل خواهند شد، خطوط راه آهن به تبریز نیز گسترش خواهد یافت که گره مهمی برای نفت، گاز و پتروشیمی و در عین حال نقطه حرکت لوله های گاز از تبریز به انقره است.

تنگه مالاکا میان سه کشور اندونزی، مالزی و سنگاپور واقع شده است، کشورهایی که ارتباط تنگاتنگی با واشنگتن برقرار نموده اند. نام این تنگه برگرفته از نام بندر مالاکا در مالزی است که در سده های ۱۶ و ۱۷ میلادی از اهمیت بسزایی برخوردار بود. میزان مصرف انرژی چین و نیاز مبرم این کشور به واردات نفت از کشورهای تولید کننده، تنگه مالاکا را برای بیجینگ بسیار با اهمیت تر از هر یک از کشورهای واقع در شرق آسیا تبدیل نموده است. بنابه گزارشی که در روزهای اخیر منتشر شده چینی ها با افزایش ۲۷ درصدی واردات نفت نسبت به ماه های گذشته به بزرگترین وارد کننده نفت جهان تبدیل شده اند. بر اساس این گزارش چینی ها فارغ از نفت داخلی (که روزانه چهار میلیون بشکه برآورد می شود)، روزانه قریب به ۷.۲ میلیون بشکه نفت وارد می نمایند که بخش عمده آن از تنگه ستراتیژیک مالاکا می گذرد.

کشورهای خلیج فارس بخش عمده ای از نیازهای انرژی روزانه چین اعم از نفت و گاز را تأمین می کنند. اهمیت مالاکا برای چین موجب حضور روزافزون آمریکا در بحیره جنوبی چین و حوالی تنگه مالاکا شده تا در مواقع اضطرار از این ابزار جهت فشار بر چین بهره برداری نماید. افزایش بودجه نظامی چین و فعالیت بیش از پیش ارتش این کشور، واشنگتن را نسبت به سیاست های تهاجمی چین در آینده نگران ساخته است. در این میان طرف چینی نیز بیکار ننشسته و با ایجاد ائتلاف با برخی کشورهای همسایه هم چون کوریای شمالی و میانمار در پی کاستن از نفوذ آمریکا در منطقه برآمده و در راستای ارتقای مناسبات با کشورهای همسایه گام برداشته اند. چین اخیراً با برگزاری رزمایشی با مالزی تلاش نموده بر میزان تسلط و اشرف بر این تنگه بیفزاید. (برگرفته از <http://ehavadar.com/fa/news-details/15158>)

³ مترجم : تا امروز حداکثر سرعت قطارهای ایران به ۱۶۰ کیلومتر متوقف بوده است، ولی غالباً در حد ۱۰۰ کیلومتر و حتی ۷۰ کیلومتر است.

این موضوعات برای جاده ابریشم نوین کاملاً منطقی ست، زیرا ایران چهار راه کلیدی برای اوراسیا می باشد. قطار سریع السیر ایران را به اورومچی در سین کیانگ متصل می کند، از تهران با عبور از چهار « ستان » در آسیای مرکزی (قرقیزستان، قزاقستان، ازبکستان و ترکمنستان) تا آسیای غربی با عبور از عراق و ترکیه و دورتر تا اروپا : باززائی تکنولوژیک جاده ابریشم قدیمی که زبان اصلی بازرگانان بین شرق و غرب با عبور از قلب کشور زبان فارسی بوده است.

چگونگی همکاری نظامی در عرصه هوائی و بحری بین ایران و چین و به همین گونه روسیه بر اساس آنچه منابع ایرانی به من گفته اند هنوز نهائی نشده است. و هیچ کس به کلیت این همکاریهای نظامی دسترسی ندارد. آنچه موسوی در توثیقتش گفت، این است که « در توافقات هیچ موردی درباره واکذارى جزیره های ایرانی به چین، حضور نیروهای نظامی و دروغ پردازیهای دیگر وجود ندارد ». به همین گونه برای دعوی دیگری که کاملاً بی پایه و اساس است، مانند ادعای این موضوع که ارتش خلق چین مجاز خواهد بود در ایران پایگاه نظامی بر پا کند، چنین موردی وجود خارجی ندارد.

یکشنبه گذشته، وزیر امور خارجه ایران محمد جواد ظریف اظهار داشت که ایران و چین « با اعتقاد و اطمینان » مذاکره کرده اند و در این توافق « هیچ چیز سرّی وجود ندارد ».

مذاکره کنندگان ایرانی، چینی و روسی ماه آینده درباره مفاد مربوط به همکاری های نظامی بین سه گره اصلی ادغام اوراسیا صحبت خواهند کرد. همکاری نزدیکتر باید تا ماه نومبر آغاز شود.

در سطح جغرافیای سیاسی و جغرافیای اقتصادی، نتیجه گیری اصلی محاصره خدشه ناپذیر امریکائی علیه اقتصاد ایران بوده که به شکل مجازات های نظامی سخت ولی ناتوان از رویارویی و هر گونه اقدامی علیه توافق گسترده ایران و چین است. در اینجا، برخی از مسائلی که در این زمینه مطرح شده را بخوبی می شنویم.

همکاری ستراتژیک ایران و چین جلوه گاه جدیدی است از آنچه که می توانیم به عنوان نشان استثنائی چین تلقی کنیم : طرز تفکر جمعی و طرحی که به اندازه کافی سازمان یافته تا همکاری اقتصادی، سیاسی و نظامی در ابعاد وسیع بر مبنای "برنده برنده" به اجراء گذاشته شود.

خیلی آموزنده خواهد بود که ما مجموع فرآیند را در متنی⁴ قرار دهیم که مشاور دولت و وزیر امور خارجه چین وانگ ئی طی گردهمایی گروه های فکری چین و ایالات متحده که هنری کیسینجر نیز در آن شرکت داشته مطرح کرده است :

⁴ <https://youtu.be/qQplhMd7VJA>

⁵ [contexte](#)

« در سالهای اخیر نظریاتی مطرح شده که بر مبنای آن گوئی توفیق راه و وروش چینی ضربه و تهدیدی برای نظام و راه و روش غربی بوده است. این گزاره با واقعیت امور در تضاد است و ما با چنین نظریاتی موافق نیستیم، زیرا خشونت و توسعه طلبی در طول ۵۰۰۰ سال تاریخ هرگز در ژن ملت چین وجود نداشته است. چین هیچ الگوئی را از هیچ کشوری بازتولید نمی کند و هرگز به فکر صدور الگوی خود به هیچ یک از کشورهای دیگر نبوده است. ما هرگز از کشورهای دیگر نمی خواهیم که از روی آنچه ما انجام می دهیم کپی برداری کنند. بیش از ۲۵۰۰ سال پیش، نیاکان ما گفته اند که « همه موجودات می توانند در هماهنگی رشد کنند بی آن که به یک دیگر جراحات وارد سازند، و راه و روش های مختلف می تواند به موازات یک دیگر بی آن که یکی دیگری را مختل کند به کار بسته شود».

لینک متن اصلی :

<https://www.mondialisation.ca/le-pacte-iran-chine-dynamise-les-nouvelles-routes-de-la-soie/5647360>

ترجمه حمید محوی

گاهنامه هنر و مبارزه/پاریس/۱۵ جولای ۲۰۲۰